

Зла̑ко красни ѡврђава

савремена ѡезија | ѡросвеѡа

Златко Крстић је рођен
у Сарајеву 1951. године.
Магистрирао на
Филолошком факултету
у Београду. Преводи с
енглеској и немачкој.
Објавио књигу песама
Пуни час. Живи у
Београду.

савремена поезија / 1984

Злашко
красни
шврђава
просвета|београд

*Шетајући Булеваром
Револуције загледајући*

Док сам сѣајао једном ѿако,
 леђима о зид наслоњен,
 зурећи у бесконачност,
 у усѣа ми улеѣе
 један мали АМСЕП,
 невидљив и недодирљив,
 у најсировијем свом издању:
 заѣо му одмах сѣусѣих ѿемѣраѣуру,
 до конкретної сѣања,
 а кад сам ѣа имао у рукама,
 најѣре ѣа ѣреѣресох,
 одсѣраних од сумњивих елеменѣа,
 ѣа ѣа добро очеруѣах,
 ѣрожваках, ѣроварих и ѿако даѣе,
 сведох, украјко, на разумну меру,
 да сѣоји чврсѣо на ноѣама,
 заѣим ѣа ѣонудих цѣѣарѣѣом,
 ѣусѣих ѣа да размисли,
 ѣа ѿек онда да ѣоѣѣише
 слої ѣо слої,
 реч ѣо реч,
 буквално ѣа ѿако ѣреобраѣих
 и сад ме верно велича
 у небеским својим ѣросѣтрансѣвима.

Ено ја, онај шио нам краде,
ја нам њосле сервира,
нашу сојсѝвену њују с шлајом,
експрес радосѝ у њакет-аранжману,
увек на њој лисѝи,
љубазно каже: Ја сам као албаѝрос —
ах,
он не мора да ѝради сѝоменик као ми,
али кад засвира,
одмах му све оѝрашѝамо,
ѝаг цуѝкамо и цуѝкамо и цѝѝкамо,
и хоћемо весеља за своје ѝаре.

Радосни дани

Радосни дани за неуге домороце
кад уїледаше їрва бела једра,
исїружїше їријашељску руку,
о весели, сунчани дани
кад саїрадише їрву кућу од камена,
їрободоше їромобраном боїа-їромовника
да би їако видели свої боїа,
кад обоїаћени сијалицама,
миїраљезима и бомбама
оїкрише ИСТИНУ ЉУБАВ НАПРЕДАК
изборише се за Рад-који-ослобађа,
їобедише боїиње, велике и мале,
и учврсише Осиїрво, забейонираше цунїлу
радосни дани за неуге домороце
кад їриїиснуше кажиїрсї їод црно-бели
їексї,
увидеше своју музејску вредносї,
їреварише їрошлосї, ућоше у Умеїносї
у вришїећим, гречећим, наранцасїим бојама
радосни дани за неуге домороце
кад се укључише у Први и Друїи Проїрам,
кад им деца їохрлише у їацифисїе,
кад им се їесници враїише кући
и їроїеваше на франиуском, енїлеском,
немачком,
о весели, сунчани дани
кад уїледаше їрва бела једра,
и док их фойїоїрафишемо
међу мајмунима, їиїровима, банаанама,
радосни дани за неуге домороце,
како се радују ишїо ће нешїо зарадишї.

Не ѿиѿа се више о ѿајни скакача,
оси ѿиѿо ѿресеца ѿлинену саксију
или ѿалаксију с белим ѿрахом,
не ѿризива свеѿиѿеника, на ѿролазу моѿри
омеђену раван, зеницу ѿроуѿла
и ѿовлачи ѿоѿез ка било којој ѿачки,
ка било којој сѿрани, заѿлушује ѿером
браѿовљев зов, јер срце је меѿроном,
као Ускрс наѿољу, кад сунце одскочи,
ѿрободено шеѿтаром, оѿеѿи ће криѿи
руком очи. Људи ће мислиѿи
за чело се хваѿа.

Порука

Само под микроскопом ћеш видећи амеду
како хоће да пројуша жриву,
како се вешићо обавија око ње,
како илеће нићи, мења облик,
мења боју, мирис, ілас,
даје саветіе и кредиће,
нуди љубав у обосираном инітересу,
зрачи разумевање дан и ноћ,
іледаш је како је
ДОБРА МОЋНА БОГАТА
како се неіриметіно убацује
кроз усћа и нос —
али
наша крв има аніиіћела.
Затіо смо ііако здрави
и расіоложени.

То јавно̄стӣ можда не зна,
али мој до̄њи веш
чис̄тӣ је одраз мо̄и лирско̄и бӣћа.
Најближӣ с̄рцу, с̄иомаку и души
он је ве̄ћ давно̄ превазишао
своје фабричко̄ по̄рекло
и сад се, на самом извору живо̄ща,
на̄ија̄ја искључиво неан̄ӣажованом медӣӣацӣјом.
Гре̄је мӣ ш̄ело
својом меканом белином
не очекӯјӯћи за̄ ш̄о никакву захвално̄стӣ.
То ми је дужно̄стӣ, вели,
док̄ ја̄ ба̄цам у машину за̄ пра̄ње,
онда кад на њемӯ приме̄ӣим̄ пра̄ӣове
без којих је на̄предак немо̄ӣӯћ.
С̄ уздахом укључӯјем дӯӣме
ӣ једва чекам
да мӣ о̄ӣе̄ӣ иза̄ђе
бео, невин и чис̄тӣ као̄ пра̄е.

Искусни ђесници

Искусни ђесници ваде бисере
из ђрођисаних дубина, ђуцају
у обележене међе, не ђрекорачују
брзину, ђрилађођавају
диођђирију, ђађишу нас
ђо рамену, кажу
сђасала
нова
ђенерација.

Шетајући Булеваром Револуције загледајући

*Шетајући Булеваром Револуције, загледајући
ироницљиво лица пролазника, ишјајући се
у коме ли се крије мој целат, осећих
да сам осћао у друћом сћању. Ту, доле,
између заборава, кнегле у јрлу и дрхћавих
ирсјију
зачео се мој мали Избавићел, без повода и
најаве,
мада већ одавно не бејаш невин.
Чему то? размишљао сам. И ишао иако,
вођен само унућрашњом лоћиком, хранећи ја
својим белим сушћинама, осећајући ја
како се бацака ка срцу, како
расће и вуче мој мозак за нос,
удара на бубне ојне,
добиајући и то предвечерје
обрисе неких речи: зелених,
смелих, добрих --
Наочилед равнодушних породичних људи.*

Ура објавио сам прву књигу али

Душку Новаковићу

Ура, објавио сам прву књигу, али
како ће то ушлицаи на зајављивање околине,
грађани и даље улазе-излазе из музеја и
маузолеја,
с биолошким, социјалним и земљопресним
појавама

то нема ничеј заједничкој,
као ни с опроштајем у матичној луци,
кад сам се описнуо, безазлени навијач,
да откријемо нове прјовачке куће,
без икакве арс поезије, барјака, Северњаче,
сви су говорили о дубљењу на лави,
нарочито кад се усиремисмо на прве буре и
сахрањено, кад објавиш прву књигу
прошлости више једноставно не опћараш
враћа нека звони,
ниси ту, остајеш лувонем на

дирљива присећања
преходника, о радости неоновљивој,
и док се у прбусима хлади шестенина,
док ти пружају нову срданост с каматиом,
у мокрим кайућима, бивши лиричари, дебе-
локошци,
док басови јуде и пољетарци лејршају од
ауторитета до ауторитета,
ти ћутиш пободеш заставу на своје опрвце,
поставиш наоколо дивље исе-чуваре,
увучеш се у кућу, минираш улазе,
и онда, у пошати, скупиш доказни материјал
да једној дана, шаман кад те забораве,
на свету изненада успоставиш свој
диктаторски режим.

Два црна камиона
иза конценџричних круџова наочара,
два зрнца џлуџониџума,
рок џтрајања 24.000 џодина,
две бакџице из Доњеџ Свеџа,
од ценџралне Аусџтралиџе до Ђуре Јакшића 4,
од Близаница до Близаница,
од мене до џебе
џде сваки џуџџер, дрво, камен
носи своџе заборављено име,
јер сџари Аусџтралиџанци, кажеш, изумиру
уџрављајући сада џешким друмским крсџари-
цама
док државе кисну и елекџране расџу
сџиџао је Пророк Проносилац Порукџ Пиџалац
да се чуџи нашим излозима,
црвена сџрела кроз мирни живоџ сџанов-
ниџџва,
да џуџа сировине садашњосџи
за своју џриродну нужду,
док с несаницом у џосџељи
води џубав с Молохом,
џласџичном мајком-нимфоманком,
вешџачким џубривом, неџознаџим језицима,
корекџним односима,
мермерним блоком у уџробџ,
и силован Гојиним демонима
џорађа чџсџ џексџ
и џевајући бежи даље
џо џуџањама на глану,
са својим Пиџером и налив-џером,
док црни камиони расџу све већи,
џробџјају круџове,
сџакло џриџи на све сџране,
изумрли Аусџтралиџанци за воланом џа не
џримџују.

Исус над олтѣаром

*Уїрадивши своје ружно лице
у ѿрѣшал ѿроїирске катїедрале
иначе обдарени мајсѣор Радован
срзоао се на ниво обичної воајера:*

*Подмийїио водича да о њему расїреда,
ѣа се сад смијуљи себи у браду
и само удара рецке
кад ѣа нека фина, мека, женска рука ѿмилује.*

*Док мене јадної и разайейїої
овде у мраку нико и не ѿрimeћује!*

Љубавна пјесма

Љубим те
као Роберт Редфорд Барбару Стрејсенд
у сунчаној Калифорнији.

Знам да је то
твој омиљени филм.

Убријавам те у жилу куцавицу,
ошћуму мој,
на уста, на ноздрве, на све поре те удишем,
право моја,
не пуштам те никуда из својих њуних њлућа,
слашки мој сираху,
како бих без тебе ошварао очи,
како без тебе расшознавао белину
иза њусиої шексиа
иза дебелих кашућа
иза сшшшених кашака
како се увек изнова будио у свом далеком
иносшрансшву
да те усред сна њокријем њо лећима,
да не назебеш,
да се не разболиш,
да не мораш никад да ми видиш лице.

Бежи!

Буди жила, жилей, црнац,
ѣабор, ѣуђи језик, оцај,
конац, кварц и курикус, скајај,
мари у фикус, ѣумбус, Шанјај,
зајуби се, обезјави,
исѣисни се, избриши се,
бежи из мојих ѣојлих ѣумираних цѣјела,
расѣвори се, разиђи се, раскрѣји се,
разнеси се, вазнеси се, несѣјани се,
ѣусѣји ме, мравићу, бежи,
бежи из мојих скујих цѣјела!

После ручка

Љуби

Поїили смо їиво,
їомазили Ролфа,
дали му коску,
їрешили на веранду,
завалили се у сїолице,
зайналили їо циїару
и їледали
како се їење дим
како Ролф їлође косї
како се їење дим
како Ролф їлође косї

како се їење дим.

Ти који їоре у црнини хрчеи,
хајде риїни ураїан на дебели свей,
на дебели, їодбули, усамљени свей,
їошаљи скакавце у жиїородни крај,
блокирај роїор у хидроценїрали,
избаци кроз їрозор сїасилачку оїрему,
изби наше їредње їорицуланске зубе,
разрежи урамљену фойїоїрасфију с јубилеја,
оїїчейї све оїїворе, наш локални бескрај,
їоїоди мейтеором осїакљени ценїар,
исїремешїїај улице, лажирај їророчансїва,
забрани долазак їачних немачких возова,
завежи у чвор їе јасне, їраве їруїе,
раскуїусај роковнике, уредне новчанике,
усади їуїїницима ариїїмију срца,
забрани да најредују за црном локомоїивом,
забрани да усклађују висину, обим їлаве,
о сручи хекїолиїїре рицинуса на ироничну
їенерацију,
їриїали фийїилъ, окрени груїу їлочу,
избаци из наслова комїїромисни крик,
изїласај нови їроїрам за новорођене,
їресеци їейїрайак да се разлейїе мейтафоре,
ослободи сваки орїан у орїанизму,
дуни у њеїово їресїоро саїоревање,
орїанизуј најзад усїїанак из анесїезије,
јер ја нећу више на їоїїове оброке,
ја нећу више на коначни обрачун,
ја нећу на їосао у фабрику романїїике,
нека груїи їраде їуїї ка злаїїном вечерњем
руменилу.

„Ситі сам, іреситі іше ітвоје равнодушності!“
вичем му у уво
док улећемо у кривину 100 км на ситі

а он каже:

„Кочнице іти оіказују.“
Посмаіра сівари истіоријски, дијалекіички.

Нерон

Слабо сїе ми објаснили разлику
између неба и ових сїроїх канцеларија.

На десну руку ми обесили маїле,
љубав и чежњу ка морима.

А на леву
ївожђа, їечаше и дневне расїореде.

У їруди ми уцїїали
најважније сїїанице мої їуїовања.

А у међуножје уїиснули
жуїи знак їенерације.

Не, ја не знам како, чему ѿо,
какав ѿо ѿправе знак,
не знам
колико још ѿоіледа увис,
док им се лавови ѿприближавају,
аѿсолуѿно не разумем,
иѿѿа ѿо оѿеѿи ѿоре ѿраже,
иѿѿа ѿо себи мрмљају у браду,
каква им је ѿо нова филозофија.

Нерон иџражи дворскої ијесника

Да је иџринцијијелан;
да не иџаји од несанице;
да није никад иџроничан;
да извршава наређење:
да хексамеиџре римује
и риме хексамеиџрује.

Неронова моћ

*Када ѿговорим
моји ѿријатељи ћуће,
биљке и животиње ћуће,
зграде и улице ћуће,
кад ѿговорим ноћу
свети се завија у црно,
а ѿодићнем ли ѿоћед,
звезде саме ѿадају.*

Како је сјаљен Рим

*И Хектор храбри из јруди шаг
ишчуја си бодеж ја
обливен крвљу и уз језив крик
убици ја своме у леђа зари он —*

*Неко у шом шренушкѹ ујали свейло
и ѿпублика ѿрејозна сок од ѿарадајза!*

*Р р р рев в волуција, уишја Нерон,
ѿрочишавиши хишан шелејрам.*

Достѡа је било, о Боже наш, Нероне,
сѡадиони се ѡразне, хлеб се баца,
зашѡо си саѡрадио овај конѡролни ѡорањ,
осѡрво Уѡоѡија је само сеѡѡичка јама
између ѡебе на врху шарене шаѡре
и нас који наѡињасмо усамљеничку машиѡу
да оѡѡљунемо вишкове, необориве ѡринциѡе,
и бежасмо у риме, у завичајни врѡ,
о ѡрозрели смо најзад ѡвоје црно срце
ѡвоју вечну ѡубав и аѡсолуѡни мир:
осеѡили задах ѡуме: ѡрули куѡњак и коноѡац,
ѡрозрели смо ѡвоје ѡсихолошке ѡроблеме
на које ѡод дуѡме да ѡриѡиснеи:
ХЛЕБ СЕ БАЦА СТАДИОНИ СЕ ПРАЗНЕ
залуд ѡрубѡи иѡѡи ѡорди акорд
залуд нас нудиѡи јуѡарњом ѡмнасѡѡком,
асѡирином, Grand Prix-ом, међуѡалакѡичким
ѡуѡовањима,
достѡа је било ѡвојих сѡрадања и васкрсења,
ѡвојих еѡских блаѡслова и ѡсѡелних рене-
санси,
време је да навучеѡи своју лудачку кошуљу,
да снимаѡи филмове, ѡишеѡи мемоаре,
јер хлеб се, кажеѡи, баца и сѡадиони се ѡразне,
док ми сѡижемо с влажним длановима,
док нам се ломе зуби,
док нам ексѡлодира бомба у бронхијама,
док нам чѡѡају јалово ѡризнање,
док нас цедиѡи као ѡѡеѡни миѡесер
из своѡ ѡнојноѡ, уѡјеноѡ, неуниѡѡивоѡ мозѡа.

Нейойкуйљиви Нерон

Залуд њаџа шаље аџел.
Дарују ња рубљом, нафџом.
Куџују му extra, суџер и сонични de luxe Boeing.
Мудросџ му џридржава сџолицу,
Швајцарци џоџџисују бланко-чек.
Исџорија има џек 16 џодина.
Пред џочинак ња нуде шећером и нирваном,
а он каже:
*Qui te coupe les chevaux
quand tu n'est pas de Nich.*

Неронова смрт

и

видим ојет ми́р,
видим широ́ке, њра́ве дру́мове,
видим њро́сјране, њојло́чане њро́ве,
њера́се њуне свејло́сји, сјади́оне, аеро́дроме,
њо ојро́мно њлаво не́бо, цвејна њо́ља и лива́де,
чу́јем њесма се разле́же с краја на крај океа́на,
њо мој наро́д сло́жно њева, у сјоје́ћем сјаву,
њљескају́ћи.

Неронова заоставишина

На крају је погледао преко кровова

*и оставио нам овај тежики, улењени лобус
који смо ипак преместили на таван,
онда кад је кућа морала да се шири.*

Терѣва

ја са мојим, ићи
са твојим, он
са својим лудилом. хитимо
кроз ходнике. кроз лавиринт
овој средњовековној града. мачеви
су нам зарђали. јасове
смо изјубили. свешта
су нам уташена. итимо
кроз ивержаву. морамо
спити на време. морамо
иренеји поруку. с колена
на колена. и зид се иред нашом
јолоињом ошвара.

с обзиром на ноћ
 која се сјушћиа из ноћи у ноћ
 иреба форсираји реку,
 ироучији аргументије,
 измерији снају вејра
 и кренуји! кренуји,
 љубави моја,
 усјейи се на њен врх
 и исјаћи белу засјаву: ми
 који је освајамо
 хоћемо да се иредамо.
 ире неіо шііо изіуби
 обрисе. исјружи руку
 у мрак. уђи у њу,
 и іај камен који се
 расјвара. и іођи с њом
 на іуіовање. иди,
 іуіуј ноћним небом, іуіуј
 ире неіо шііо ојейі сване,
 ире неіо шііо ојейі іочнемо
 да се вріімо око сунца.

чиїав је живої ірадиш,
не би ли се іприближио небу. али,
она је све немилосрднија. поїледај:
иза ілавої омоїача све је црно. и
у њој самој је мрак. оїледала
којом си је обложио изнуїра
обмањују. она рефлектују
мрак. чиїав је живої
ірадиш. и шїо си ближе небу,
све си дуже у њој. као
да је она івој ірави дом. заїо
су јој зигови іако нейробојни. заїо
никоїа не іушїаш унуїра. заїо
не смеш ни да іромолиш ілаву: свейлосї
би іе заслейела, сїройошїао би се
с висине, разбио
о земљу.

у кишовиту новембарску ноћ
град је препун тврђавица. погледај
гужву пред биоскопом. ту се чека
на генералну оправку: ту се малтерише,
подупиру сводови, ту се декорише,
ту се тврђава шминка изнутра („та фрапантна
сличност унутрашњих структура“). ту
унутра влада комунизам. све
тврђаве се ту отварају широм, све тврђаве
света су ту сестре. па чак и надзорни органи
воле да погледају филм.

ако би ти се и указала изнутира,
бојим се да ништа не би схватио. и
најбољи хурури би ти засио збуњен:
ходници, слеје улице, лажна враћа,
и преираде. а под микроскопом
само нове ситануице. ако би залутио
на знам како би се извукао. мрачно је
и тихо као
на дну океана. једино што се понекад
нешто помери и понекад нешто
изненада севне. тада говориш
о експлозијама сунца, или се хваташ
на улици за пошљак, или одмах изражиш
неко научно објашњење.

мој с̄ӣид досеже
до неба. ірадим је
да бих се сакрио у њу. сунце
сваки ӣуӣи оі̄крива
моје нељудско лице. заі̄о
бежим у њу и у њој
оі̄еӣ скуӣљам снаі̄у. окружујем се
ӣријаӣељским оі̄ледалима. у мраку
се сећам некадашњих времена. заі̄им
се оі̄еӣ бацам на ӣосао. јер знам:
ӣӣо је ближе небу, лакше ће је
здробиӣи і̄ром. сам се никада
нећу ослободиӣи.

наїадали су ѿ сабљама, хелебардама
и країовима, са исїока и заїада,
и сїезали обруч, брисали са сїиска,
рушили ѿ динамиїом, їлански ѿ разїра-
ђивали,
зайрїавали, їодривали ѿ и їлавили,
о иїа їи све нису радили,
и клечали їред їобом,
само да їровире, да кроз камен їруже руку,
да їи узму ївоје злайїно срце,
ївоје срце у їоследњој белој соби,
їрейлашено, сїврднуїо,
неокамењено још.

тврђава не трпи
нерад. то су ђавоља
посла, каже. рад,
једино рад даје
резултате. ту не смемо
бити сентиментални. морамо
напредовати. зацементирати
зидове. обновити
бедеме. зачепити
рупе. рупе су нарочито
опасне. кроз њих отиче
спасоносни заборав. а ми морамо
дочекати зиму.

їењем се завојїїїм сїїїїеницама
кроз мрак. зїгови се сужавају.
нїїїїа не видим сем круїа неба
далеко изнад себе. наїредујем
їїїїајући. засїїајем: зїгови се
око мене окрећу. овај їорањ
је бунар, и оно небо їоре
їодземна је вода. уїїирем дланове и они
їролазе кроз зїг. їај зїг је од мяса,
од мої охладїеної мяса. уїїїа ми дах,
свейїлосїї из очїју. заїїим се оїїїї сїїеже,
їочињем да їїрчим, кружећи све брже,
и већ не знам више куда сам се уїїуїїїо,
ни чеїа је ово унуїїрашњосїї,
ни заїїїїо не моїу да се заусїїавим,
ни да ли је још неко осїїао наїїољу.

кроз кайију улазиш у унутрашњи
круї. иу навикаваш очи. зашм се пењеш,
завојним сиейеницама. и као у свакој
кући: просиорије за примање, ручавање,
одмор, гимнастику. једино
ишо су свуда оледала. сви зидови
су оледала. лево од шебе
праве се главни сирашешки планови. горе
десно је ризница. све ии је већ познаио.
у оној собици с блиндираним вратицама
и минираним прилазом кажу да се производи
нада. нико не зна од чега се
сасиоји. ио је врхунска шајна
шврхаве. збои шога и нема
излазне кайије.

на небу је наст̃ао њакао
и анђели њочеше да њубе
висину. на крају су њали
и на њом месѡу
никле су њврђаве. уст̃а анђела њосѡадоше
каѡије, а крила — ѡорђеви,
с лева и десна. ѡрад је расѡао
и расѡао. зигови су се све више
ѡприближавали небу. а онда
се смркло. ѡоѡледај само
свој рендѡенски снимак: бели
улаз, ѡа лево и десно ѡлућно
крило. све
у своје време.

не претеруј с том
тврђавом. није она
таква. она је
само симбол. она је
само вид уметности. поезије
на пример. без ње
би угинуо. куда би се враћао
после својих узалудних
крсташких ратова. јер
песник увек губи. али
тврђава га чува. она му
увек жели добро. ако јој
добрим узврати.

кроз їусїиши се їпробијамо
и сечемо душу. ошїрим
мачейама. мрачно зеленило
се увлачи кроз усїа. ивице
се їоїе. корак їо корак
се їењемо. їамо їоре,
изнад наших їава,
бежимо од сунца. їњурамо лице
у їраву, у бунар. ноћ
нам заївара каїије. на крају
ускачемо, кроз їоследњу їукоїину,
један їо један,
у родну маїерицу. їавранови нам излећу
из косе, и круже
їражећи їоїоноуло блаїо.

хоћу да уђем, да се
пог кайке ушуњам, најпраї
кроз враїа од уїробе. їред свиїање
бих да се враїим. док
беле се завесе назиру. кад уїихну
шаїуїања. кад се ходници
исїуне шекућином. кад друкчије
не може биїи. кад їресїанеш
да осећаш кожу. кад їи їрсїи
їролазе кроз зидове. кад скок кроз їрозор
не би ниїиїа значио. сад,
кад ниједної їрозора више нема.

јадна моја шврђавице! високо,
високо јоре су те подијли, да ти се
сви диве. и све би дали да те
освоје. иша ли ти у себи кријеш? зашто
ћутиш каменењена? кої су недужної јоси
у тебе ујрадили? какво ти проклејство
у недрима носиш? зашто само ћутиш на
врху брега,
зашто само тебе заобилазе јромови,
зашто сви јушјеви воде према теби?
кої су ти браћа нашеї у тебе ујрадили,
ко нас ти зове из твојих дубина, и зашто
јод зидинама твојим скајавамо? какву ти
спрашну
истину од нас скриваш? јадна моја шврђавице!
ни мривој ти не дају мира.

како један такав ум
живи у тврђави? али,
наш ум је разуман. он је
дисциплинован. по њему се
навијају сатови. он чак иде
испред свог времена. бави се
ствари по себи и ствари
за себе, задире
у саме темеље. учи и учи и
учи за будућност. он је
наш понос. он је
чист ум. чист
разум. чиста
интелигенција. зато нам никада
не прави глупости.

їрадимо је ћуїећи. ми смо
робови. їечемо оїеке. сїајамо их
їлином. ми смо свої соїсївени
робови. лијемо ївожђе, цементиїрамо
зид. ми ћуїимо док над нама
сева муња, док над нама
їуца бич. ми їлаћамо
за своје їрейїке. уїраћујемо
сваки свој део їїиїине: заїо
не сме имаїи
ни враїа ни їрозоре.

од чеїа је саздана
їо нико не зна. нешїо їврдо
и не рђа. без мириса
и укуса. увек ми је
изнад їлаве. чак и када
на њој сїојим. високо їоре
на бедему. кад је цео свейї
їода мноу. кад сам и са Боїом
на їи.

у мом њуџу,
у њрвом конценџричном круџу,
џамо ѓде је земља најрсла
да њроџусџи мрак, ѓде је небо
зелени хромозом, неко је сџусџио
своју чудоџворну руку. и
на замрлом језику баџерија је насџавила
рад. њроџрамирани свемир осџао је
разуман, и њосле смрџи ѓордо се
окрећући. о,
мој боже: мрџви џворац,
и даље живи у нашој џврђави.

мој разум је моја
кула. мој
здрави разум. с њим побеђујем
смрт. с њим побеђујем
све своје непријатеље. све
своје болести. све
што се противи мом здравом
разуму. јер мој разум
је здрав. он је чист
и чврст и прав
и сасвим, сасвим бео. он је
као од мермера. од мермера
за надгробни споменик.

она је ѿвој крсӣ, крсӣ на ѿуѿу, ѿреѿрека,
бункер и бунар и мемљиви казаматӣ,
узданица, ѿвој ѿрудобран, ѿободено коље,
на ѿеску, у ваздуху, од слонове косӣи,
озидана, оѿкољена, доказ ѿвоје слободе,
ѿвој зачарани круї,
ѿвој унуѿѿраињи зид,
ѿвоја оїледала, оїледала, оїледала,
и оїеѿи ѿѿански јахач, крсӣ,
крсӣ на ѿуѿу, ѿреѿрека,
ѿвој једини и ѿоследњи излаз,
ѿвоје оѿправдање.

сем трудница, тврђава воли
и децу. она их
гледа с одобравањем. деца
кажу: добра наша
тврђавице, расти. сва
деца су на окупу. на
главном тргу исказују
љубав. наша
лепа деца. гле,
како знају шта хоће. куда
иду. ти их чини
срећним. ти их чини
зрелим личностима. на њима
свет остаје.

зидови немају од чеѿа да нас заштити
у њој више нико не живи.
сви су изашли
и траге нови животи најољу: ѿамо,
одакле се цела земља може обухватити
поћледом.
наш ѿућ пресеца мора и ѿланине,
ћуби се у даљини и улази у небо.
ово је први ѿућ
да смо изашли из ѿврћаве.
ми смо први који смо изашли из ѿврћаве
и сћали под звезде.
и док се полако оћет претознајемо
ноћ се заувек из нас исељава.

облаци су се размакли.
указали су се нови ходници.
кајија се за мноm заи̑ворила.
вечи̑ар ме сваки час разносио,
сти̑ављајући ми нову главу на рамена.
свеи̑лоси̑ је пролазила кроз мене
не бацајући сенку:
моје руке нису биле руке,
моје очи нису биле очи.
а кад су се ходници укрси̑или,
ја сам и даље клизио кроз самои̑ себе:
и̑амо доле сам оси̑ао да лежим,
оси̑авивши вас будне над својом сенком.

излазим
и сѣаса ми нема.
одвајам се
и сѣаса ми нема.

о мој боже, боже, боже.

одвучен у висину
више нећу ꙗребаѣи ѿо камену.
оѣишао од вас
сад радѣи са мною иѣа хоћеи.
изашао из ѣврѣаве
ја сад више не знам ко сам.
изашао из ѣврѣаве
никад се нећу враѣиѣи у њу.

кад је тврђава готова, стиже
смрт. кажу
турци, но, у сваком случају
треба је одржавати. чистити
паучину, поливати
башту, ићи
у трговину. или
на пецање. то препоручују
лекари. важно је
не изгубити равнотежу. треба
не мислити на то. треба
мислити на човечанство. треба
мислити на небо. треба
мислити на нове, лепше тврђаве. треба
ићи на пецање.

Μαρία

Марѿа је преко целої дана
носила бројаницу у рукама.

Помно сам ослукивао ѿласове.

Нико није умео да каже:
У дну куће?
На харѿији?
У нећредвиђеној будућносѿи?

Тако је кренуло.

Заѿим се Марѿа склонила под склоњене руке.
Ја сам оѿѿливао до средине реке:
Ни куће, ни харѿије, ни будућносѿи.
У усѿима снеї.

Тако смо још дубље заѿазили.

А кад смо пожелели да се вратѿимо,
Марѿа је изѿубила бројаницу.

Заѿио је сада прекасно:
Киша пада и вода је до браге.

Млад и нервозан, у мокрим цицелама,
додајем конојац Марџи.

Марџа, моја Марџа седи у зимској ноћи и
и^{леће}
и час ми руком склаја очи,
час ми пахуљама засија шрајове.

Чим сам се окренуо, Марија се проишла на
ирсше

и почела да скида звезде:

Није ме ни чула како ђевам на улици.

Она ноћас очекује нове пријатеље.

Још мало ја ће ситићи, ђушевима римских
леија

изрониће из језера, мој склоњеној ока
изаћи ће из шуме (чешља косе јод месецом),
донеће јој злаћник с поћонулој једрењака.

Сјавам и месец ми обасјава лице,
ђевам да изроним кроз сљеишове каицлара.

Прозор је остѧо отворен, и Мариѧа му је
шаѧуѧала,
ѧевуѧила му да исѧлови.
Сенке ѧод кѧѧцима су се ѧреѧлиѧале.

Ја сам за ѧо време леѧео кроз заборав,
кроз ѧланине, ѧлавеѧ, ѧвожђе,
и на свака враѧа сам куѧао.
Ни ѧред очима заѧвореним је није било.

О, моја Мариѧа је већ сѧајала на балкону,
и кад се ѧојавио најзад, бледожуѧоѧ лица,
сабљасѧи ѧиѧрови и диносауруси
узалуд су ѧоскакивали, све до наших ноѧу,
док смо се ѧели уз ѧеѧову ѧанку ниѧи.

А кад су се сенке у себе увукле,
остѧало ми је још ѧреѧиѧи ѧаучине ѧод
кѧѧцима.

Марѿа је најѿре рекла да неће бројати дане
до одласка.

Небо је било забетонирано.

У подземним пролазима људи су цвокоћали.

Гвоздена оѿрада се дизала уз цео животињи шок.

Кад сам дошао на ред,

Марѿа ми је рекла како се селе ѿишце:

Певаш док ѿе ветар не узме на рамена.

Марѿа је поїлегала у ѿун месец,
и рекла да заблуде имају велике ѿлаве очи.

Мој нож је секао воду, дрво и камен.
Људи нису показивали радозналости.
Кроз собу бежу ѿровучени
двосѿруке жице и коноѿци.

Уѿиѿао сам Марѿу о количини убачене
свеѿлости.
Показала ми је руком на музику у зидовима.
Клизала је низ моје жице и коноѿце
ѿѿримајући облик маїле.
Никад нисам дознао да ли је неко у ѿом
ѿренуѿку
оѿворио враѿа:

На врху средњеѿ ѿрсѿа
осећао сам влажни ѿраѿ Марѿе
док смо се окреѿали у сусреѿ ѿуном месецу.

Соба је осѿала доле исѿа као и данас
и да ли ћу оѿеѿ видеѿи Марѿу
о ѿоме разѿоварам са неѿознаѿим који ѿу живи
и носи моје име.

Он само седи у соби, ћуѿи и мери на сунцу
оѿѿрину своје сенке.
Она је оѿеѿ јасна и оѿѿра, и сва су месѿа
у ѿој ѿѿуѿена.

Марѿа је рекла да ће сунце ꙗрануѿи
у шуми жуѿих јела.

Лежао сам свезан за дебели камени сѿо,
ослушкујући цвркуѿи ѿиѿица у крошњама изнаг
мене.

Смола ми је каѿала на чело, рекао сам Марѿи:
Ова смола се неће осушѿиѿи.

Већ хиљадама ѿодина овуда ꙗролазе нови људи.
Сећање ми бледи,
бојим се да себе једноѿ дана не ꙗреѿознам.

Свему је крива Марѿа:
зѿѿо шѿѿо љубим њену изврнуѿу кожу.

Марѿа је имала сасвим беле руке.
Снови су слеѿали на рамена ко леѿири.
Шушѿали су: снеї, снеї, снеї.
Госѿ је ѿзвонио:
Марѿа је имала сасвим беле руке.

Кад је оѿворила враѿа,
моја ѿлава се коѿрљала ка језеру,
из којеї смо изронили, некад давно,
кад нам је сунце још било за леђима.

Ушао сам: имала је сасвим беле руке.

Марѿа је забацила ѿлаву
и винула се у ноћни ваздух.

Мене нису мучиле сумње:
Сѿолице су биле ѿоређане,
нокѿи ѿодсечени.

Марѿа се осула ѿоѿлим ѿерјем,
ѿланетије су се оѿласиле.

Мене нису мучиле сумње:
Уѿасио сам свеѿила,
леѿао у ѿосѿељу.

Марѿа је засѿала изнад мене
и свила ми у крило ѿлаву.

Мене нису мучиле сумње:
ѿако далеко је била смрѿ,
махао сам као да дириѿујем.

Садржај

ШЕТАЈУЋИ БУЛЕВАРОМ РЕВОЛУЦИЈЕ ЗАГЛЕДАЈУЋИ

Док сам сјајао једном ипак	7
Лойов	10
Радосни дани	11
Койерник	12
Порука	13
Веш	14
Искусни песници	15
Шетајући Булеваром Револуције загледајући	16
Објавио сам прву књију али	17
On the road	18
Исус над олтаром	19
Љубавна песма	20
Осуђеник	21
Бежи!	22
После ручка	23
Молишва	24
Разговор с Бојом	25

НЕРОН

Неронова историја	29
Нерон и Хришћани	30
Нерон изражи дворској песника	31
Неронова моћ	32
Како је сјаљен Рим	33
Молишва	34
Непошкљиви Нерон	35
Неронова смрт	36
Неронова заоставштина	37

ТВРЂАВА

(ја са мојим, њим)	41
(с обзиром на ноћ)	42
(чињав животи је израдиш)	43
(у кишовитом новембарском ноћ)	44
(ако би њи се и указала изнутра)	45
(мој син додје)	46
(нападани су ње сабљама, хелебардама)	47
(тврђава не трпи)	48
(њем се завојним стеницама)	49
(кроз кинију улазиш у унутрашњи)	50
(на небу је настао њако)	51
(не претеруј с том)	52
(кроз јустиш се пробјамо)	53
(хоћу да уђем, да се)	54
(јадна моја тврђавице! високо)	55
(како један такав ум)	56
(ирадимо је ћићећи, ми смо)	57
(од чега је саздана)	58
(у мом њику)	59

(мој разум је)	60
(она је њвој крст, крст на њуу, њреѡрека)	61
(сем трудница, тврђава воли)	62
(зигови немају од чеја да нас зашћиће)	63
(облаци су се размакли)	64
(излазим)	65
(кад је тврђава готова, стиже)	66

МАРТА

(Марѡа је ѡреко целој дана)	69
(Млад и нервозан, у мокрим цићелама)	70
(Чим сам се окренуо, Марѡа се ѡройела на ѡрсће)	71
(Прозор је осѡао оѡворен, и Марѡа му је шаѡушала) ..	72
(Марѡа је најѡре рекла да неће бројати дане)	73
(Марѡа је ѡоїледала у ѡун месец)	74
(Марѡа је рекла да ће сунце ѡрануѡи)	75
(Марѡа је имала сасвим беле руке)	76
(Марѡа је забаѡила ѡлаву)	77

Злајко Красни Тврђава

Уредник

Бојдан А. Појовић

Рецензенти

Вук Крђевић

Бојдан А. Појовић

Уредник за ликовно обликовање

Добрило М. Николић

Корице

Небојша Јехличка

Технички уредник

Миољуб Појовић

Коректор

Дивна Кланчаник

Издавач

Издавачка радна организација „Просвета“

ООУР Издавачка делатност

Београд, Добричина 30

Штампа

Београдски издавачко-графички завод

Београд, Булевар војводе Мишића 17

Тираж: 1000 примерака

1984.

